

Asia: VN/20544/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 pykälään koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia?

Esitys on nykyiseen lakipykälään verrattuna selkeämpi ja informatiivisempi. Nykyinen laki on ollut hyvin yleisluontoinen, ja tarkemmat määrittelyt ovat tähän asti löytyneet vasta perusteista.

Pidämme hyvänä uudistuksena sitä, että uusi laki määrittelee selkeästi, mitä arvioidaan: oppilaan oppiminen, osaaminen ja työskentely ovat arvioinnin kohteina, ja lisäksi arvioidaan oppilaan käyttäytymistä.

Lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä arvioidaan oppilaan osaaminen ja työskentely suhteessa perusopetuslain 11 §:ssä tarkoitettujen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden tavoitteisiin.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 a pykälään koskien oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä päättämistä?

Luvun asiat on aiemmin määritelty perusteissa, nyt vastuut ja oikeudet tulevat esiin jo laissa.

Esityksessä säädettäisiin, että uutta 22 a § Oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä päättäminen sovellettaisiin yksityiskohtaisesti myös aikuisten perusopetukseen. On kuitenkin tärkeää huomioida, että aikuisten perusopetuksen osalta perusopetusasetuksen 14 §:ssä on nykyisin säädetty seuraavaa: ”Perusopetuslain 10 §:n 4 momentissa tarkoitettussa vieraskielisessä opetuksessa, ulkomailla järjestettävässä opetuksessa ja aikuisten perusopetuksessa voidaan sen mukaan kuin opetushallitus määrää, poiketa siitä, mitä edellä tässä luvussa säädetään. (16.9.2021/830). ” Säädöksessä viitataan asetuksen lukuun 2 Oppilaan arviointi. Tämä nykyinen aikuisten perusopetusta koskeva opiskelijan arviointia koskeva poikkeamismahdollisuus tulee säilyttää. Aikuisten perusopetus koostuu vuosiluokkien sijaan alkuvaiheesta (sisältäen tarvittaessa lukutaitovaiheen) sekä päättövaiheesta. Luonnoksessa esitettyä uutta 22 a §:ää ei sellaisenaan muutoinkaan voisi kokonaan soveltaa aikuisten perusopetukseen, sillä esimerkiksi 22 a §:n 3 momentissa, jossa säädettäisiin vuosiluokalle jättämisestä, viitataan perusopetuslain 4 a luvun mukaisiin oppilaan saamiin tukitoimiin, joita ei kuitenkaan sovelleta aikuisten perusopetukseen.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 b pykälään koskien todistuksia?

Erityisen tutkinnon suorittaneet on laissa huomioitu. Tavoitekokonaisuudet on jätetty perusteisiin. Onko mahdollista huomioida tätäkin jo laissa?

Välitodistus tulee antaa kaikille 9. -luokkalaisille. Tämä hyvä lisäys.

Onko teillä muita huomioita esitykseen?

Esityksessä korostetaan, että paikallisen opetussuunnitelman laatimiselle tulee varata riittävästi aikaa. Vuosiluokkaistettujen oppiainetavoitteiden päivittäminen edellyttää opettajatyöryhmien työskentelyä. Lisäksi kuntien lautakuntien kokoukset on ajoitettava ennen suunnitelman voimaantuloa. Myös muiden sidosryhmien, kuten nuorisovaltuuston, tulee saada mahdollisuus perehtyä sisältöihin huolellisesti. On tärkeää varmistaa, että suunnittelutyölle varataan realistinen aikataulu ja että eri tahot ehdittää osallistaa valmisteluun.

Lakiesityksen yleisessä osiossa viitatu tavoitteet ovat merkittäviä, ja pitää erityisen tärkeänä sitä, että säädöspерusteisuudella pyritään vahvistamaan sääntelyä nykyistä selkeämmin lain tasolla. Tämä on keskeistä oppilaiden yhdenmukaisen arvioinnin varmistamiseksi koko maassa ja valtakunnalliset määräykset tiettyjen sisältöjen osaamisesta ovat välttämättömiä yksityiskohtaisella tasolla. Yleismuotoiset tavoitteet saattavat johtaa tilanteeseen, jossa opettajan autonomia ja kompensatioperiaate asettavat oppilaat eriarvoiseen asemaan eri puolilla Suomea.

Aikuisten perusopetuksen osalta luonnoksen perusteluissa (s. 25) todetaan lyhyesti, että ”Aikuisten perusopetus on tarkoitettu kaikille niille, jotka suorittavat perusopetusta oppivelvollisuusiän jo päätyttyä.” Tämä perusteluteksti ei vastaa perusopetuslain 46 §:ää ja epäselvää on myös, mitä käsitteellä oppivelvollisuusikä tarkoitetaan tässä yhteydessä. Oppivelvollisuutta voi suorittaa myös aikuisten perusopetuksessa oppivelvollisuuslain perusteella. Lisäksi aikuisten perusopetukseen osallistuu merkittävässä määrin nuoria ja aikuisia, jotka eivät ole tai eivät ole olleet lainkaan oppivelvollisia. Aikuisten perusopetuksen opiskelijaksi voidaan ottaa myös sellainen henkilö, jonka tarkoituksena on ainoastaan yhden tai useamman perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen suorittaminen”

Länkinen Pirjo-Liisa

Tampereen kaupunki Sivistyspalvelut - Apulaispormestari Anne-Mari Jussila